

HETI JELENTÉS – 15/52

A sárkány közbelép: Kína útja a globális beszállítótól az innovációs „erőműig” – [Teljes cikk](#)

Miközben a világ lélegzet-visszafojtva figyeli a kínai gazdaság relatív „lassulását”, az ázsiai nagyhatalom kulcsfontosságú átalakuláson megy keresztül, és a hagyományos növekedési pillérekről az innováció és a technológiai fölény által vezérelt jövő felé fordul. Az ingatlanpiac lassulása, a demográfiai kihívások, valamint a külföldi befektetések csökkenése jelentős nyomást helyez a gazdasági növekedésre, és bár a nyugati vállalatok számára Kína egyre kevésbé vonzó befektetési célpont, mégis évről évre nő a szerepe a globális – és benne a nyugati – ellátási láncokban, különösen az elektronika és a háztartási berendezések terén. Az innováció és a technológiai fejlődés, főleg az elektromos járművek, a lítiumion energiatárolók és a napenergia-termékek területén, továbbra is biztosítja a kínai gazdaság növekedését és a globális zöldátállás alapfeltételeit, annak ellenére, hogy a protekcionizmus és a geopolitikai feszültségek erősödnek.

Címkék: [ellátási lánc](#) | [hidegháború 2.0](#) | [innováció](#) | [Kína](#) | [technológiai verseny](#)

Ursula von der Leyen bukását az injekciók okozhatják – [Teljes cikk](#)

Az Európai Bizottság főnöke nyakig van a pácban: letagadott SMS-ei a Pfizer vezérével több milliárd eurós kárt okozhattak az EU-nak. A botrány már túlnőtt azon, hogy el lehessen kenni, most pedig újabb fordulat állt be az ügyben: az Európai Ügyészség átvette a nyomozást, és immár kifejezetten bűncselekmény gyanúja miatt folytat vizsgálatot.

Címkék: [Covid](#) | [Európai Ügyészség](#) | [korrupció](#) | [Pfizer](#) | [Ursula von der Leyen](#)

Washington pozícióvesztése egy növekvő fontosságú régióban – [Teljes cikk](#)

Az USA újabb afrikai államból szorulhat ki, miután a nigéri katonai vezetés felmondta a hosszú múltra visszatekintő katonai együttműködést. Niger katonai bázist biztosított az USA számára és a globális terrorizmus elleni küzdelemben is fontos szerepet vállal. Egyre gyakoribb, hogy az afrikai rezsimek elfordulnak Amerikától, és többek között Oroszország vagy Kína képében keresnek új befektetőket és szövetségeseket. Ha az USA folytatja a szép gesztusokkal teli retorikáját, miközben a gyakorlatban csak a saját érdekeit kényszeríti rá ezen országokra, akkor hamarosan további fontos stratégiai pozíciókat veszíthet. A változáshoz egyenlő és a nyugati, demokratikus értékekhez kevésbé szigorúan ragaszkodó partnerségek kialakítására lenne szükség.

Címkék: [geopolitikai átrendeződés](#) | [Száhel-övezet](#) | [terrorizmus](#) | [USA](#)

Kína egy csatornával láncolná magához Kambodzsát – [Teljes cikk](#)

Kambodzsa kínai tőkéből egy elképesztő megaprojektbe vágna. A Mekong folyótól csatornát építene a mélytengeri kikötőjéhez összekötve az ország középső részét és a fővárost a Dél-kínai-tengerrel. A Funan Techo-csatorna lehetővé tenné, hogy Kambodzsa a nemzetközi kereskedelmében kikerülje Vietnámot, így viszont még szorosabban kötődne Peking befolyási övezetébe.

Címkék: [csatorna](#) | [Kambodzsa](#) | [Kína](#) | [Mekong](#) | [Vietnám](#)

A nagy hal megeszi a kisebbet – ez igaz az európai agráriumban is – [Teljes cikk](#)

Az Európai Unió agrárágazatról szóló tavalyi jelentése szerint az elmúlt tíz évben számos kisbirtok eltűnt, helyükbe a 100 hektár feletti gazdaságok léptek. A földtulajdonosok közül a nagybirtokok száma bár nem éri el a négy százalékot, mégis ők művelik meg az európai mezőgazdasági terület több mint felét. Szerepük így meghatározó a földrész agrártermelésében, és ők kapják meg az EU közös agrárpolitikájának keretében juttatott támogatások zömét is.

Címkék: [agrárium](#) | [EU](#) | [Közös agrárpolitika](#) | [mezőgazdaság](#)

Zöldenergia

2

Az elektromosautó-ipar fantomja – [Teljes cikk](#)

A világ igyekszik alkalmazkodni az elektromos átálláshoz a 2050-es klímacélok elérésének érdekében. Az elektromosautó-gyárak versenyében a BYD és a Tesla osztozik a trónon, a mármár pánikszagú vetélkedésben a kisebb vállalatok vagy elvéreznek, vagy igyekeznek olyan fejlesztésekkel előállni, amelyekkel kihagyhatnak néhány lépcsőfokot. A megoldást az autóipar Szent Gráljaként is emlegetett szilárdtest-technológiájú tárolórendszerek jelenthetik, amelyek – az ígéret szerint – tízpercnyi töltéssel akár 1200 kilométer távolságra is képesek. A probléma csak azzal van, hogy ezek többnyire még mindig laboratóriumi adatok, amelytől eljutni a tömeggyártásig és a globális terjesztésig elképesztően hosszú út lesz.

Címkék: [elektromos átállás](#) | [szilárdtestakku](#) | [zöldenergia](#)

Napelemből lesz még a kerítés is – [Teljes cikk](#)

Egyre több európai országban olyan olcsók lettek a napelemek, hogy már a kerítésekre is azt telepítenek. Ennek egyik fő oka, hogy a kínai napelemdömping telíti a világpiacot. A Nemzetközi Energiaügynökség becslése szerint a napelemek globális kínálata év végére eléri az 1100 gigawattot, ami a jelenlegi kereslet triplája. Ez a kínai gyártás túlkínálatának köszönhető, ami miatt a napelemek ára óriásit esett. Eközben azonban a telepítések drágultak, főként a növekvő munkaerőköltségek és a hálózati kapacitással kapcsolatos problémák miatt. Így az európaiak új, „alternatív” helyszínt találtak, amivel jelentős munkaerő- és anyagköltséget takarítanak meg.

Címkék: [napelem](#) | [napenergia](#) | [zöldenergia](#)

Kína átlépte az elektromobilitás vörös vonalát – [Teljes cikk](#)

A lítiumion-pakkok ára 2010-ben még 1100 dollár felett volt kilowattóránként. A technológia fejlesztésével és a nyersanyagellátás egy kézben tartásával a kínai gyártók tíz évvel később már csak 150 dollár körüli összegért árulták. Sokan már akkor figyelmeztettek: ha sikerül elérni a 100 dollár alatti árat, az pusztító hatással lesz a belső égésűek piacára, mivel onnantól az elektromosok olcsóbbak lesznek a hagyományos járműveknél nemcsak a vételi árban, de az üzemeltetést illetően is, vagyis innentől jobban megéri e-autót venni, mint belső égésűt. Most sikerült.

Címkék: [globális autópiac](#) | [kínai elektromos jármű](#) | [zöldenergia](#)

Így festi át az elektromos háború Ukrajna térképét – feketére – [Teljes cikk](#)

Az oroszok az utóbbi hetekben meglepő intenzitással támadják Ukrajna energetikai rendszerét. Az elhúzódozó áramkimaradások még inkább felgyorsíthatják a polgári lakosság távozását. Ha van is áram, a feszültségingadozások tönkreteszik az elektromos berendezéseket, de az összekapcsoltság miatt mindez a dél-lengyelországi, romániai és moldovai erőműveket is veszélyeztetheti.

Címkék: [áramszünet](#) | [elektromos rendszer](#) | [erőművek](#)

Ezermilliárdokat vittek haza orosz cégek Nyugatról – [Teljes cikk](#)

Állítólag több száz olyan cég tért haza Oroszországba, amely nem is olyan régen még Nyugaton volt bejegyezve. Az elmúlt hónapokban ez a folyamat felgyorsult, ugyanis új törvények léptek hatályba, amelyek segítik az orosz tőke hazatelepülését. Mindezt könnyíti a 2018-ban alapított két különleges közigazgatási terület egy-egy kalinyingrádi és vlagyivosztoki szigeten, ahol különböző adókedvezményeket érhetnek el a hazaköltözők. A becslések szerint csak a Távol-Keletre, Vlagyivosztokba 2024 elejéig 5 ezer milliárd rubel értékű vagyont tért haza. Tavaly mintegy 200 orosz üzletember tulajdonában lévő céget jegyeztek be a Távol-Keleten és a Baltikumban.

Címkék: [külföldi tőke](#) | [Oroszország](#)

A háborút a szomszédos országok gazdasága is mindenképp megsínyli – [Teljes cikk](#)

Kevés elemzés készül arról, miképp hat egy háborús konfliktus a szomszédos országokra. A most megjelent tanulmány ennek jár utána, amely szerint a háború egy nagy és tartósan kedvezőtlen kínálati sokkal jár, ahol a gazdasági tevékenység az erős inflációs nyomás közepette visszaesik. Az alaptőke jelentős része megsemmisül, a termelékenység csökken. A közeli országokban a reál-GDP a háború hatására visszaesik és tartósan gyengébb marad. Öt évvel egy fegyveres konfliktus kezdete után a GDP közel 10 százalékkal csökken az előtte lévő trendhez képest, míg az infláció jelentősen emelkedik. Ezzel szemben a tanulmány azt is kiemeli, hogy a távoli országok stabil inflációs szintet, sőt a kibocsátás pozitív átgyűrűzését tapasztalhatják meg.

Címkék: [gazdasági hatás](#) | [háború](#)

A Netanjáhu-kormány az ultraortodoxok katonai mentességébe bukhat bele – [Teljes cikk](#)

Benjamín Netanjáhu izraeli miniszterelnök háborús kabinetje most már minden ízében recseg-ropog. Nem a Fehér Házzal történt összezördülés okozza a tervezett rafahi támadással az újabb Netanjáhu-korszak végét, hanem a zsidó ultraortodoxoknak a katonai szolgálat alóli mentessége vált ki a koalícióban megoldhatatlan problémát. A Legfelsőbb Bíróság kötelezte a kabinetet, hogy rendezze az ügyet, míg a szélsőjobboldali pártok a kormányból való kilépéssel fenyegetőznek, ha ez megvalósul. A társadalom zöme is követeli ennek az igazságtalanságnak az eltörlését.

Címkék: [Benjamin Netanjáhu](#) | [hadkötelezettség](#) | [izraeli háború](#)

Irán európai uniós kikötőket használ a Hezbollah felfegyverzésére – [Teljes cikk](#)

A Közel-Keleten a gázai események mellett fennáll a veszélye egy újabb háborúnak, ezúttal Izrael és a Hezbollah között. Teherán az elmúlt hetekig a szárazföldön – Irakon és Szírián – keresztül szállított fegyvert Libanonba. Izrael akciói a szíriai légi és szárazföldi infrastruktúra ellen hatékonyak voltak, így Irán stratégiát váltva, a Vörös-tengeren keresztül próbál fegyvereket eljuttatni szövetségésének. Ehhez Irán a kifutó hajóknak nagy európai uniós kikötőket határoz meg célállomásul. Az iráni felségjelű hajók a Vörös-tengeren a szövetségés hűszik részéről zavartalanul haladhatnak, hogy a Hezbollahnak szánt fegyvereket a szír Latakia kikötőbe szállítsák, mielőtt továbbhaladnának Európa felé.

Címkék: [Hezbollah](#) | [Irán](#) | [Közel-Kelet](#) | [Libanon](#)

Társadalom és technológia

4

Így hasznosítható a mesterséges intelligencia a feldolgozóiparban – [Teljes cikk](#)

A mesterséges intelligencia (MI) a feldolgozóipart is forradalmasítja. A gyártószalagon csomagolnak, az irodákban papírmunkát végeznek, sőt még a menedzsmentbe is beleszólnak. A vállalatvezető pedig – akár egy karmester – egy hálózaton, összehangolva működteti az intelligens eszközöket. Az már biztos, hogy ez a jövő. Így a nagyobb vállalatok igyekeznek versenyben maradni és kihasználni az MI által nyújtott lehetőségeket, növelve ezzel a hatékonyságot, a pontosságot és a termelékenységet.

Címkék: [feldolgozóipar](#) | [hatékonyság](#) | [mesterséges intelligencia](#)

Úrpszuly: irány a Mars meghódítása! – [Teljes cikk](#)

Matt Damonnak a *Mentőexpedíció* című filmben végrehajtott marsi zöldségtermesztése nem is áll olyan távol a valóságtól: a tudósok már tudják, hogyan lehet zöldbabot termesztetni a Mars és a Hold talajának analógiáján. A kutatók vulkanikus porból és sivatagi homokból állítottak elő olyan regolitot, ami lehetővé tette számukra, hogy zöldséget termesszenek, megnyitva az utat a marsi és holdi farmok előtt. Azonban a sikerhez szükség lesz a talaj szerves anyagokkal való gazdagítására és egy teljesen zárt mezőgazdasági ökoszisztéma létrehozására is. A kutatók már azt is vizsgálják, hogyan lehet a vizeletet tápoldatként hasznosítani.

Címkék: [növénytermesztés idegen bolygókon](#) | [úrkutatás](#)

A ChatGPT-5 még emberibb lesz, mint az eddigiek – [Teljes cikk](#)

Sam Altman, a ChatGPT-t megalkotó OpenAI vezérigazgatója elárulta, hogy a ChatGPT-5 várhatóan az eddigieknél is jobban teljesít majd a beszéd, a kép és a videós anyag alkotása, valamint feldolgozása terén. A hangsúly nem az új funkciókon, inkább a hibák korrigálásán van: igyekeznek egy még nagyobb nyelvi modellre épülő, jobb érvelési képességekkel ellátott és tartalmilag pontos verziót létrehozni. A megjelenésének dátuma még kérdéses, azonban várhatóan az idén megismerkedhetünk a ChatGPT-5-össel.

Címkék: [ChatGPT-5](#) | [OpenAI](#) | [Sam Altman](#)

Felveheti a versenyt a precíziós gazdálkodás az éghajlatváltozással? – [Teljes cikk](#)

A fejlődő országok mellett a fejletteket is érinti az agráriumban fellépő munkaerőhiány és az éghajlatváltozás. A jelentős mezőgazdasági termeléssel büszkélkedő USA versenyt fut az idővel, és igyekszik minél inkább népszerűsíteni a precíziós gazdálkodáshoz szükséges eszközöket, ami akár globális szinten növelheti a hatékonyságot és ezzel csökkentheti az árakat.

Címkék: [drón](#) | [precíziós gazdálkodás](#) | [termelékenység](#)

Hazai helyzetjelentés

5

Hatalmas lökést adhat az építőiparnak az új felújítási támogatás – [Teljes cikk](#)

Az 1945 és 1990 között épült családi házak energetikai korszerűsítése révén ott segít a kormányzat, ahol potenciálisan a legnagyobb hatékonyságnövekedés és így fogyasztáscsökkenés érhető el, miközben a program mintegy 126 milliárd forintnyi beruházást indukálhat – értékeli az április 5-én tett bejelentést a Makronóm Intézet szakértője.

Címkék: [korszerűsítés](#) | [otthonfelújítási program](#) | [támogatás](#)

Elavult a SPAR üzleti modellje? – [Teljes cikk](#)

A Makronóm Intézet senior elemzője, Molnár Dániel szerint a SPAR az árazásban nem versenyképes, az üzleti modellje elavult, a magas árak pedig jól láthatóan veszteséges működést eredményeznek. Szakértőnk azt is hozzátette, világosan látszik, hogy a SPAR, illetve a hozzá hasonló hiper- és szupermarketek vesztesei a fogyasztói szokások megváltozásának.

Címkék: [economix](#) | [Economix.hu](#) | [SPAR](#)

Akár 1500 milliárddal több hitelt nyújthat a Széchenyi Kártya Program – [Teljes cikk](#)

A kormány döntött arról, hogy a Széchenyi Kártya Program keretében adható támogatások nyújtására vállalható kötelezettségek felső korlátját további 300 milliárd forinttal, összességében 1700 milliárd forintra növeli – tájékoztatott közleményében a Nemzetgazdasági Minisztérium.

Címkék: [kötelezettségvállalás](#) | [Magyarország](#) | [Széchenyi Kártya Program](#)

A magyar áramtőzsde is csatlakozik az Alpok-Adria-Duna Energiatőzsdéhez – [Teljes cikk](#)

A HUPX magyar áramtőzsde csatlakozik az Adexhez, ezzel megerősítve és bővítve a regionális áramtőzsdecsoport délkelet-európai jelenlétét. Ezzel az Adex Csoport a leglikvidebb azonnali (spot) villamosenergia-kereskedelmi központtá válik a régióban.

Címkék: [energia](#) | [Magyarország](#) | [tőzsde](#)

Rekordalacsony volt az álláskeresők száma márciusban – [Teljes cikk](#)

Czomba Sándor: egyre többen dolgoznak, márciusban még soha nem volt ilyen alacsony a regisztrált álláskeresők száma. Az aktivitás további növelése érdekében hazai és uniós finanszírozású programok is indultak, illetve munkaerőpiaci intézkedések is várhatók.

Címkék: [álláskeresők](#) | [munkaerőpiac](#) | [munkahelyek](#)

Cégalapítást segítő rendelkezés született – [Teljes cikk](#)

Az infláció sikeres visszaszorítását követően az idén az elsődleges cél a gazdasági növekedés újraindítása, majd a teljesítmény magasabb szintre emelése. A NGM vizsgálatából kiderült, hogy melyek a leggyakoribb nehézségek a cégalapítások során, ezért a kormány olyan intézkedéscsomagot dolgozott ki, amelynek célja ezen akadályok megszüntetése.

Címkék: [cégalapítás](#) | [gazdasági növekedés](#) | [infláció letörése](#)

A vártnál kedvezőbben alakult az ipari teljesítmény – [Teljes cikk](#)

A KSH friss adatai szerint februárban havi alapon az ipari kibocsátás jelentősen, 3,5 százalékkal nőtt, így az éves ütem is ismét a pozitív tartományba került. A járműgyártás, illetve az élelmiszer, ital és dohánytermék előállítás alág bővült, miközben a villamos berendezés, valamint a számítógép, elektronikai, optikai cikkek gyártása alág teljesítménye egyelőre csökkent.

Címkék: [ipari teljesítmény](#) | [ipari termelés](#) | [Makronóm-elemzés](#)

Több mint 165 ezer okosmérőt telepít az E.ON Hungária – [Teljes cikk](#)

Több mint 165 ezer új okosmérőt telepít szolgáltatási területén az E.ON Hungária, a 10,1 milliárd forintos beruházás az európai uniós Helyreállítási és Ellenálló képességi Eszköz programjának keretében, a magyar kormány előfinanszírozása mellett folyik – közölte az Energiaügyi Minisztérium államtitkára a projekt csütörtöki budapesti bemutatóján.

Címkék: [E.ON](#) | [Steiner Attila](#) | [zöldenergia](#)

Aktuális gazdasági és geopolitikai összefüggések vezetői elemzése és előrejelzése

VAKVÁGÁNYON KÖZELÍT A NYUGAT A GLOBÁLIS DÉLHEZ

A szabályokon alapuló világrend nyugati hívei észre sem vették a globális délnek nevezett blokk potenciális erejét. Ezen országok gazdasági felemelkedésével párhuzamosan a politikai súlyuk is nő, azonban nem képeznek homogén csoportot, így a fejlett országok differenciálatlan kísérletei, hogy ezeket a feltörekvő államokat elkötelezzék a nyugati világrend mellett, rendre kudarcot vallanak. Amennyiben a globális észak nem ismeri fel a globális dél országainak egyedi érdekeit és nem tud túllépni a meglévő sablonokon, előfordulhat, hogy ezen államok egyre inkább a Nyugat ellenében határozzák meg önmagukat – ami az eddigénél is kiélezettebb blokkosodást jelentene.

Erősödik a globális dél

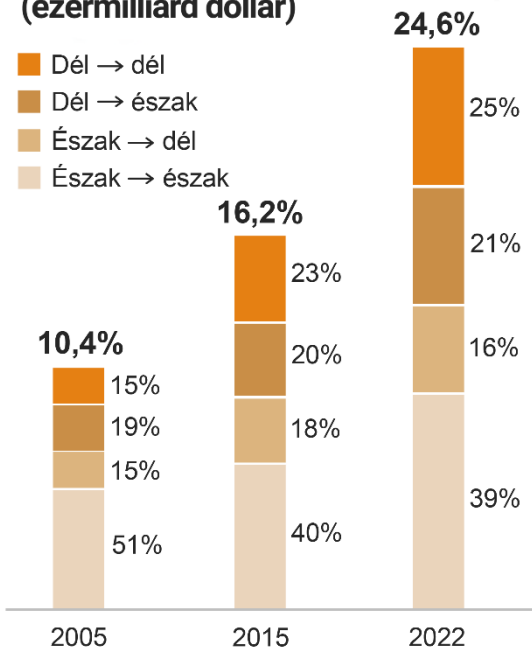
Évszázadokon keresztül nem számított, mit gondol a napjainkban globális délnek nevezett geopolitikai tömb a nyugati hegemoniáról, az általa lefektetett szabályokról és az azon alapuló világrendről. Különösen igaz volt ez a hidegháborúra és az azt követő, az USA számára a külpolitikai és gazdasági aranykort jelentő néhány évtizedre. **A szabályalapú rend kifejezés megfellebbezhetetlen törvényként lebegett a globális kártyaasztal felett, ahol az „alacsonyabb rendű” országoknak az Egyesült Államok vezette csapat vagy nem osztott lapot, vagy időnként játék helyett egyszerűen lelőtte a vele szemben ülőket.** Kivételt csupán azok az országok képeztek, amelyek eleve úgy ültek le játszani, hogy elfogadták a vesztes szerepét, vagyis hajlandók voltak saját külpolitikai és gazdasági érdekeik elé helyezni az amerikaiakét és az európaiakét, a segélybe burkolt, gyarmatosítási filozófián alapuló függőségi viszonyért cserébe.

A helyzet alaposan megváltozott az utóbbi évtizedben. Az energiaátállás problémája, Kína felemelkedése, a globális konfliktusokat [immár kezelni képtelen](#) Egyesült Államok és a múltjához ragaszkodni próbáló, de abból megőrizni semmit nem tudó Európa sikertelen kríziskezelése, majd az ukrajnai háborúval kapcsolatos blokkosodás miatt **a Nyugatnak rá kellett döbbsennie, hogy már képtelen érdemben befolyásolni azt a csoportot, amely robbanásszerű gazdasági fejlődésével és egyéni geopolitikai elképzelésével – szakítva a hagyományokkal – éppen az ő jövőjét fogja alakítani. E csoportot a [globális dél jelzővel illetjük](#), amely kifejezés bár földrajzilag teljesen értelmetlen, mindenki tudja és érti, mely területek államait jelöli. Általánosságban Afrika, Latin-Amerika és Ázsia országairól beszélünk (kivéve a Washington felé elkötelezettek, például Japán vagy Dél-Korea, illetve a „köztes államoknak” számító Oroszország és Törökország). **Ezen országok gazdasági összetétele annyira vegyes, hogy egyaránt helyet kapnak benne erős államok, mint Brazília vagy Indonézia és a leggyengébbek, például Sierra Leone vagy Kelet-Timor.** Ugyanakkor közös bennük egyrészt a Nyugattal kapcsolatos [negatív történelmi tapasztalat](#), másfelől a geopolitikai változásokra reagáló célkitűzések. **A kérdés mégis az, mennyire tudnak koherens egységet alkotni a meglehetősen eltérő háttérű és egyes fontos kérdésekben teljesen másképp gondolkodó államok, illetve mennyire tudják önmagukat a Nyugat partnereként vagy bizonyos fokig alternatívájaként definiálni.****

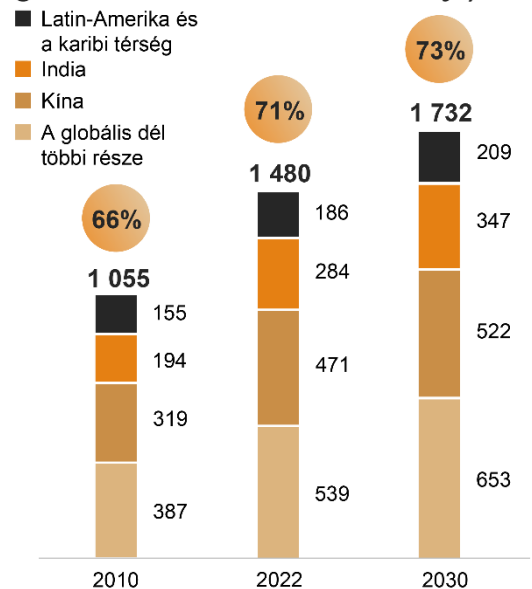
A globális dél gazdasági ereje [töretlenül növekszik](#), miután az átlagos gazdasági bővülésük évtizedek óta magasan felülmúlja a globális észak növekedését, és ez idővel a politikai súlyuk felértékelődésével is együtt jár. Eközben a világgazdaság szerkezete is átalakul, és ezen országok is

1. ábra: Árukereskedelem a globális észak és dél között vagy a csoportokon belül, 2005-2022 (ezermilliárd dollár)

2. ábra: Vásárlóerő-paritáson évi 5 000 dollár feletti jövedelemmel rendelkező háztartások száma (millió fő, a kör a globális dél részesezését mutatja)

Forrás: Roland Berger Institute, Oxford Economics (előrejelzés)

egyre intenzívebben kereskednek egymással (1. ábra). Bár a [demográfiai trendek](#) (a déli országok népességnövekedése és az északi országok stagnálása) miatt a **globális dél az egy főre jutó GDP-ben nem tudta mérsékelni a relatív lemaradását, mégis ezen országok középosztálya egyre nagyobb részét hasítja ki a globális fogasztásnak (2. ábra).**

A globális dél nem homogén csoport

A globális dél már régóta mozgolódik, ugyanakkor az amerikai hegemonia a múlt században még ellehetetlenítette, hogy az egységes fellépéseik eredményesek legyenek: az 1964-ben alakult G77 mára 135 fejlődő államot foglal magában, az [el nem kötelezett országok mozgalma](#) pedig 1961 óta azt hangoztatja, amit ma a globális dél: egyik táborhoz sem akart csatlakozni a hidegháborúban (és nem szeretne az USA és Kína között zajló hidegháború 2.0-ban sem), a gyarmatosító jellegű nyomásgyakorlást élből elutasítja, a fejlődő államokat pedig – a pragmatikus elveket figyelembe véve – minden erővel távol tartja a blokkosodástól. A globális dél általános megközelítése most is pontosan ugyanez, **az elmúlt néhány évben ráadásul olyan események történtek, amelyek megszilárdították az együttes cselekvési alapelveit, és egyben növelték az elutasítást a nyugati dogmatikus irányítási elvekkel szemben.**

A világ egyik legtöbbet idézett politikai és kríziselemzője, [Comfort Ero szerint](#) a nyugati politikai döntéshozók nemcsak akkor hibáztak, amikor túl későn eszméltek rá a globális dél geopolitikai átrendező erejére, de akkor is, amikor **nem veszik figyelembe annak heterogén összetételét, és hajlamosak leegyszerűsítve egy összetartó, mindenben azonos álláspontot képviselő koalíciónak tekinteni.** E tévhitükből kiindulva úgy vélhetik, elegendő a legnagyobbakat, például Brazíliát és Indiát jobb belátásra bírni, a kisebbek pedig a csordaszellem értelmében követni fogják őket vissza a nyugati akolba, szakítanak semleges álláspontjukkal, és újra a Nyugat érdekeinek megfelelően alakítják gazdaságpolitikájukat. Ennél nagyobbat nem is tévedhettek.

A globális dél kifejezés egységet feltételez, éppen ezért hajlamos elrejteti a fejlődő országok prioritásként kezelt nemzetállami céljai között húzódo különbségeket, amelyek azonnal megmutatkoznak, ha egyesével kezdjük vizsgálni például az éghajlatváltozás, az államadósság, a demográfia vagy éppen a biztonságpolitika problémáit. Amikor a Nyugat a „vezérelv” alapján próbálja befolyásolni a globális dél országait, éppen a kis- és középállamokat (vele az egyéni problémáikat) hagyja figyelmen kívül – vagyis ugyanazt teszi, amit évszázadokon át, és amit ezen államok joggal neveznek a mai napig gyarmatosító politikának. **A globális dél valójában nem geopolitikai tömb, csupán olyan országok általános elnevezése, amelyek kinőttek a rájuk kényszerített szerepkörből, és felismerték, mekkora szükség van**

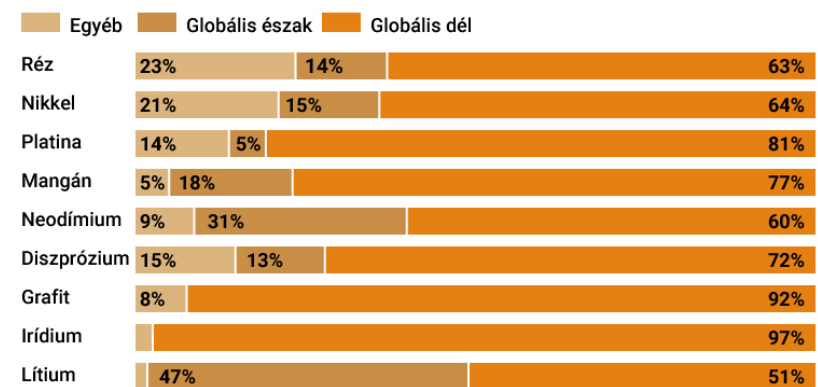
rájuk egy egészséges világgazdaságban és globális kereskedelemben. Jelenlegi nyerő pozíciójukat ennek megfelelően akarják megerősíteni – ez azonban messze nem jelenti azt, hogy egységes problémák és megoldási javaslatok jellemeznék őket. Ameddig az USA és Európa feltételeken alapuló nyomásgyakorlási [gondolkodásmódja nem változik](#), a kapcsolatépítési kísérleteik továbbra is vakvágányra futnak, ahogyan az a tavaly júliusi Latin-Amerika–EU-csúcstalálkozó [csúfos kudarcában](#) is megmutatkozott.

Új megközelítésre van szükség a Nyugat részéről

A legfontosabb, ami a globális dél létrejöttét alapjaiban is igazolja, a diskurzus kialakulása vele kapcsolatban. **Az ukrajnai háború, az energiaátállítás, a klímavédelem és a nyersanyag-kereskedelmi politika változása soha nem tapasztalt módon erősítette fel a fejlődő országok hangját (3. ábra).** A problémák megoldására az egyre kapkodóbb és idegesebb Egyesült Államok egyedül már nem képes.

Globális stratégiára lenne szükség, amelynek segítségével a Nyugat enyhíteni tudja a nemzetközi adósságválságot, valamint a fejlődő országok belső problémáit. Mindez azonban már nem lehetséges az USA eddigi gyakorlatával/módszerével. Az izompolitikával csak azt érné el, hogy a semleges országokat ellenfele, Kína érdekszférájába kergeti. Peking tárt karokkal vár mindenkit, ráadásul nem a levegőbe beszél: **a BRICS és a több mint ezermilliárd dollár értékű Egy övezet, egy út befektetési programja olyan versenyképes alternatívákat kínál potenciális szövetségeseinek, amelyek egyre komolyabban nyugtalanítják az Egyesült Államokat és partnereit.**

3. ábra: Az energiaátálláshoz szükséges nyersanyagok bányászati helyének megoszlása a globális termelésben

Forrás: Roland Berger Institute, IRENA, USA földtani felmérés (2023)

A Nyugat számára felkínált megoldás egyszerű, de fájdalmas: el kell fogadnia egy multipoláris világrend létrejöttét, amelyben a most globális délnek nevezett, a szó szoros értelmében nem is létező szövetség tagjai [már nemcsak az étlapot nézegetik](#) a konyhában, hanem asztalhoz ülnek enni. A geopolitikai változások elkerülhetetlenné teszik a folyamatot, ám nem mindegy, hogy az miként valósul meg. **Egyelőre a narratívák csendes háborúja zajlik, ám a Nyugat ereje és hitelessége múlik azon, hogy képes lesz-e értelmezni a globális dél aggályait, pragmatizmusát – és ha igen, túl tud-e lépni a jól bejáratott, követelésekre és kikényszerített kompromisszumokra épülő megoldási kliséin.**

Amennyiben az Egyesült Államok és a geopolitikailag egyre súlytalanabbá váló Európa továbbra is egységes tömbként tekint a globális délre, ha nem veszi figyelembe az egyes régiók, sőt országok eltérő igényeit, problémáit, akkor jobb esetben megszilárdítja a törésvonalakat, rosszabb esetben azonban olyan választás elé állítja ezen államokat, amely a mostani laza szövetség helyett egységes tömbbé kovácsolja őket. **Ekkor már nem valami mellett, hanem valami ellenében definiálják magukat.** Ha ez megtörténik, az pontosan azt fogja jelenteni, amit a globális dél pillanatnyilag me-reven elutasít: a legdurvább blokkosodást, amelyre az erőpolitikán kívül a globális északnak már nem lesz más válasza. Elkerülhető az újabb válság, de ahhoz, hogy párbeszéd kezdődjön, a Nyugatnak először önmagát kell megszólítania, rengeteg kellemetlen, de fontos kérdést feltéve a tükörnek.

IA MAKRONÓM INTÉZETRŐL

A Makronóm Intézet 2020-ban azért jött létre, hogy a patrióta és pragmatikus gazdaságpolitikai szemlélet kiterjesztésének motorja legyen, a magyar gazdaság fejlődése iránt elkötelezett kutatóknak és kutatásoknak otthont, megjelenési felületet biztosítson.

A gazdaság működéséről, pillanatnyi állapotáról minden korábbinál több és részletesebb adat áll rendelkezésünkre. Ez lehetővé teszi, hogy a múltbeli történéseket megértsük, a jelenben pontos képet alkossunk a nemzetgazdaságról és megértsük a hazai, valamint nemzetközi fejlődési irányokat. Hisszük, hogy az adatok elemzése csak akkor vezet az igazság közelébe, ha részrehajlás nélkül, de nem cél- és érzelemmentesen tekintünk az eredményekre.

A Makronóm Intézet feladatának tekinti a hazai gazdaságpolitika eredményeinek közérthető formában történő bemutatását, annak céljait az adat- és értékalapú elemzés módszereivel kívánja támogatni.